

ненко, А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк та ін.; За заг. ред. Д. Г. Лук'яненка, А. М. Поручника. — К.: КНЕУ, 2006. — 816 с.

3. *Кльоба Л.* Організаційно-економічні напрями вдосконалення банківської інвестиційної діяльності // Науковий вісник НЛТУ України. — 2010. — № 20.15. — С. 265—271.

4. *Паласевич М. Б.* Зарубіжний досвід регулювання банківської інвестиційної діяльності та можливості його застосування в Україні // Науковий вісник НЛТУ України. — 2007. — № 17.7. — С. 239—244.

УДК 338.2

Н. П. Ковальчук,

здобувач кафедри менеджменту,
університет «Україна»

ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Аналіз наукових розвідок не дозволяє констатувати бажану методологію пізнання та мінімізації економічних ризиків в інвестиційній сфері. Уже стала звичною практика, коли кожен дослідник прагне сформулювати власне, відмінне від інших категоріальне визначення причин, сутності, кваліфікаційних ознак інвестиційного ризику, який є одним з різновидів макроекономічних ризиків. Звідси розмитість визначень, надмірний плюралізм, а це, в свою чергу, зумовлює фактичну втрату орієнтації у спробах реально охарактеризувати об'єктивно існуючі зв'язки і залежності та конкретну сегментацію у підходах щодо типології системних ризиків, що мають місце, зокрема, у чинній практиці активізації інвестиційного процесу. Тому завдання економічної науки — визначити, які заходи має вжити держава, щоб вчасно захистити суб'єктів підприємницької і бізнесової діяльності від невизначеностей, які можуть глибоко вплинути на кінцеві результати запровадження важливих інвестиційних проектів. На часі створення своєрідного реєстру наявних і потенційно можливих різновидів інвестиційних ризиків.

Якщо задатися питанням, чи здатний ринок (а в його рамках суб'єкти підприємництва, господарювання, бізнесу) відтворювати безризиковий режим інвестиційної діяльності, то відповідь має бути однозначна. Звичайно ж, ні. Адже інвестиційні проекти, будучи за своєю природою складними, динамічними й імовірнісними, завжди характеризуються певною мірою невизначеності. Не

обтяжених ризиком економічних сфер і сегментів, які конче потребують інвестиційних вливань, не буває. Інвестиційні ризики — явище типове і постійно відтворюване. Недооцінка ймовірностей такого роду зумовлює (поряд з іншими наслідками) появу й поширення цілого «букету» хворобливих явищ і процесів у національній економіці.

Інвестиційний ризик є дуже складним і багатомірним явищем, яке втілює в собі розмаїття не співпадаючих, а іноді навіть й протилежних чинників та факторів, що власне й обумовлює доцільність його розгляду з різних точок зору. Однак це не може бути підставою для існування багатьох (нерідко протилежних) його визначень у категоріальному сенсі. Можна виходити з того, що інвестиційний ризик як явище (процес), що стосується базових сегментів і сфер фінансового ринку й містить у собі, з одного боку, перспективи (за умови включення в дію комплексу регулятивних фінансових правовідносин) породжувати та відтворювати можливість значних фінансових здобутків, а за інших умов, — передумови прояву ланцюгової реакції імовірних фінансових втрат.

Інституційна система регулювання проявів інвестиційних ризиків та їх мінімізації має бути закладена в основі державної політики. Однак для того, щоб сформувати дієві механізми запобігання негативним ризиковим проявам, необхідно насамперед визначитися з ключовими постулатами або принципами щодо даного атрибуту економічної діяльності. Адже лише на основі визначених принципів можливо виробити й застосовувати механізми упередження чи мінімізації макроекономічних (до яких належать й інвестиційні) ризиків.

На наш погляд, прийняття чи відторгнення ризиків базується на таких принципах: принцип всеосяжності та невичерпності (масштабності), принцип системності, принцип багатовекторності, принцип структурованості, принцип співставності, принцип прогностної передбачуваності, принцип визначеності (усвідомлюваності), принцип цілеорієнтованості (цілеполагання), принцип оцінювання наслідків, принцип кількісного виміру, принцип якісної оцінки тощо. Наш аналіз дає підстави стверджувати, що одним з ключових факторів, ігнорування якого спричиняє відтворення макроризиків, що формуються в економічній системі, особливо з відчутно обтяжуючими наслідками, є недооцінка (а то і пряме ігнорування) тих принципів, котрі мали б повноцінно враховуватися у процесі господарювання, підприємництва та бізнесової діяльності.

Великі надії покладаються (і в значній мірі — справедливо) на застосування економіко-математичних моделей оцінки та мініміза-

ції так званих «причинних ризиків» і пов'язаних з ними інвестиційних обтяжень. Найбільш розповсюдженою методологією оцінювання ринкових ризиків була модель, яка отримала назву «Вартість ризику» або *Value-at-Risk* (VAR). За допомогою моделювання по схемі VAR стає можливим оцінювати ризики в різних сегментах ринку і таким чином мінімізувати найбільш ризикові позиції. В інвестиційних компаніях, а також банках методологія VAR застосовується, щонайменше в 4-х напрямках передбачення ризикової діяльності: *по-перше*, досить активне застосування методологія VAR знаходить в інвестиційних компаніях. Інституціональні інвестори можуть здійснювати моніторинг значень VAR у кількох вимірах: щодо надійності емітентів, класу фінансових активів, достатності агрегованого портфелю і фінансових можливостей контрагента тощо. Таким чином, йдеться про «внутрішній моніторинг ринкових ризиків»; *по-друге*, система VAR дозволяє здійснювати «зовнішній моніторинг», завдяки якому генеральний інвестор може отримати прогнозу оцінку щодо якості портфельних активів зовнішніх інвесторів і, таким чином, передбачати міру інвестиційного ризику; *по-третє*, VAR може використовуватися для виміру ефективності хеджування, тобто визначати, наскільки діяльність конкретного хедж-фонду реалізовує стратегічну мету — реально страхує фінансові ризики; *по-четверте*, через VAR-моделювання здійснюється моніторинг доцільності відповідних угод щодо можливих транзакцій. Через дану систему вдається обійти бюрократичні процедури, пов'язані з оцінкою та утвердженням відповідних угод, особливо якщо йдеться про фондові (біржові) операції з похідними фінансовими інструментами.

УДК 336.71.

О. В. Ковальчук,

аспірант кафедри економічної теорії
Львівської комерційної академії

ФОРМУВАННЯ ОBOB'ЯЗКОВИХ РЕЗЕРВІВ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ЗДІЙСНЕННЯ БАНКАМИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний стан функціонування банківських установ характеризується поступовим відновленням кредитної діяльності, що, в першу чергу, покликано забезпечити зростання реального сек-